

Ten strijde tegen overlast. Jongerenoverlast op straat: is de Engelse aanpak geschikt voor Nederland? (2010). M.L. Koemans (Universiteit Leiden). Politiekunde 34

Hoofdvraag

Kan de Anti-Social Behaviour Order (ASBO) een toegevoegde waarde hebben voor de Nederlandse aanpak van straatoverlast door jongeren?

Deelvragen:

- a. Hoe heeft het Britse en Nederlandse politiek-, media-, wetenschappelijk en publiek discours rond overlast zich ontwikkeld?
- b. Wat is de reikwijdte van de Britse ASBO op het niveau van regelgeving en handhaving?
- c. Wat zijn de effecten van de ASBO met betrekking tot het terugdringen van overlast in de openbare ruimte?
- d. Wat is het huidige Nederlandse instrumentarium om overlast te bestrijden en wat is het achterliggende beleid?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie
- documentenanalyse (beleid, Kamerstukken, mediaberichten)
- diepte-interviews
- observaties in 11 Nederlandse probleemwijken in 3 grote steden

Samenvatting

Om overlast en overlastgevend gedrag effectiever te bestrijden is in Engeland speciale wetgeving ontwikkeld, de Anti-Social Behaviour Order. Die maakt het mogelijk overlastveroorzakers beperkingen op te leggen, bijvoorbeeld een gebiedsverbod, om verdere overlast te voorkomen. De centrale onderzoeksvraag in deze exploratieve kwalitatieve studie is of de ASBO toegevoegde waarde zou kunnen hebben voor de Nederlandse aanpak van straatoverlast door jongeren. Daarvoor is niet alleen gekeken naar effecten van ASBO in Engeland maar ook naar het reeds bestaande instrumentarium in Nederland. Voor het onderzoek is een literatuurstudie uitgevoerd (waaronder ook beleidsdocumenten, Kamerstukken en berichtgeving in de media), zijn interviews gehouden en is geobserveerd in probleemwijken in Nederland.

Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten in Nederland een divers palet aan maatregelen hebben in hun strijd tegen overlast en dat er aan nieuwe bevoegdheden of wetgeving maar beperkt behoefte is. Voor zover er sprake is van problemen of knelpunten bij de aanpak, komt dat volgens de onderzoekster vaak doordat het bestaande instrumentarium niet volledig of goed wordt toegepast.

De ervaringen met de toepassing van de ASBO daarentegen zijn niet onverdeeld gunstig; daarvoor lijkt de werking te weinig effectief of zelfs contraproductief. Toch is de bevolking in het algemeen gesproken wel tevreden met de maatregel. Maar de ruime definitie van overlast wordt door juristen sterk bekritiseerd, ook omdat dat leidt tot willekeur en stigmatisering. Bovendien zien veel probleemjongeren een opgelegde straf als een 'badge of honour'; reden waarom nu stemmen opgaan voor afschaffing. Onder het kabinet van voormalig premier Brown was het gebruik van de ASBO reeds gedaald. Bijzonder is dat beleidsmakers in Engeland weer steeds meer interesse tonen voor onze combinatie van repressie en zorg bij de aanpak van straatoverlast.

De onderzoekster concludeert dat dit voorbeeld van de ASBO geen navolging verdient. Het bestaande instrumentarium biedt Nederlandse overheden voldoende armslag voor een effectieve aanpak.

